

Høringsuttalelse fra Søndre Land kommune, vedtatt i kommunestyret 24. april under sak 37/23

Felles høringsnotat fra Gjøvikregionen til Olje- og Energidepartementet NOU 2023: 3 «Mer av alt – raskere».

1. Utredningen synliggjør et behov for rask og stor omstilling. Et nasjonalt løft må til for å øke energieffektivisering og energiproduksjon frem mot 2030 og 2050. Får å oppnå dette må utredningen følges opp med økonomiske og regulatoriske virkemidler.
2. Kommunestyret støtter Energikommisjonens forslag om en nasjonal handlingsplan for energieffektivisering. Vi understreker viktigheten handlingsplanen må inneholde en tiltaks-/virkemiddelpakke for å sikre måloppnåelse. Dette gjelder ikke minst eventuelle tiltak som innebærer netto kostnader der ansvaret tillegges kommunene. I motsatt fall er det lite realistisk at disse tiltakene vil bli fulgt opp av den jevne kommune, all den tid mange kommuner allerede er presset økonomisk.
3. Det er viktig at stimulene ikke innfører et A- og B-lag av kommuner fordi inntektene fra vann, vind og solkraft holdes utenom inntektssystemet.
4. Kommunestyret mener ENOVA bør være sentrale i administrasjon av tiltakspakkene under den nasjonale handlingsplanen. Støttegraden må også økes vesentlig og Enova må arbeide for energieffektivisering i alle sektorer. Mot næringslivet og offentlig sektor bør fokus i større grad være på utprøvd teknologi og mindre omfattende tiltak. Dagens ordning retter seg i stor grad mot innovativ teknologi. Det er for usikkert og for krevende for de fleste bedrifter og kommuner. For privatboliger er ordningen rettet mot eksisterende teknologi, men krever ofte større ombygninger og investeringer. Støttenivået er derimot så lavt at svært mange ikke har økonomi til å benytte seg av disse støtteordningene. Eksempelvis har ifølge Enovas hjemmeside kun 84 husstander fått støtte til energigjenvinning fra gråvann og 362 har fått støtte til biokjel; støtteordninger som ble etablert i 2017.
5. Energikommisjonen peker på et taktomslag i utvikling av ny energiproduksjon i Norge. Kommunestyret mener det er behov for en nasjonal plan for energiproduksjon for å oppnå dette. Med dette mener vi at det nasjonalt gjøres et arbeid for å lokalisere egnede områder for ulike energiproduksjonsanlegg -det være seg vannkraftproduksjon, vindkraftproduksjon på land, vindkraftproduksjon til havs, solkraftproduksjon eller biokraftproduksjon. Vi ønsker også at myndighetene vurderer om kjernekraftverk bør være aktuelt i Norge og tar denne type energiproduserende anlegg med i dette lokaliseringsarbeidet. En mulighet er at statlige sektormyndigheter som NVE, Statnett, Statens vegvesen osv. i forbindelse med varslet planoppstart av arealdelen av kommuneplanen, kommer med forslag til hensynssoner f.eks. basert på nærhet til transmisjonsnett og distribusjonsnett, metrologiske observasjoner, nødvendig infrastruktur m.m. Utredningen trekker fram behovet for forbedringer i konsesjonsbehandlingen knyttet til vindkraft. Dette gjelder også solkraftanlegg. Kommunene har noe kompetanse til å vurdere slike anlegg når det gjelder ivaretagelse av natur-og miljøverdier og sett opp mot jordvern hensyn og det antatte potensialet for kombinasjon av solkraftanlegg og landbruksproduksjon.
6. Planlegging av utbygging for fremtidig linjekapasitet må sikre vesentlig oppgradering av transmisjonslinjene nord/sør til 420 kV spenning, og legge til rette for kraftutveksling mellom prisområdene i Norge. Nettet må videre dimensjoneres for elektrifisering av eksisterende industrielle aktivitet og må i tillegg legge til grunn en betydelig økt kapasitet gjennom ny industri.
7. Mulighetene som ligger i utbygging av alternative energiformer som solenergi må utnyttes gjennom en helhetlig politikk, og det må sikres tilrettelegging av nett og muligheter for påkobling, slik at ikke dette blir en hindring for økt energiproduksjon.

8. *“Mer av alt - raskere” vil kreve større kapasitet i alle forvaltningsledd. Det bør vurderes hva som kan gjøres for å øke utdanningskapasitet, inkludert etter- og videreutdanning, for å kunne gjennomføre ambisjonene utredningen legger opp til.*
9. *Vi mener det er viktig at NOU 2023: 3 adresserer behovet for prioritering av tildeling av kapasitet i nettet, men etterlyser hvilke kriterier som skal ligge til grunn for prioriteringen i lys av aktivitetens samfunnsnytte. Ved tildeling av kraft må følgende prioritering legges til grunn:*
 - *Eksisterende industri og næringsliv prioriteres og sikres kraft både til eksisterende virksomhet og til elektrifisering for å møte nye krav til redusert utslipp*
 - *Prosjekter må vurderes og prioriteres på bakgrunn av en helhetlig vurdering, der det legges til grunn at prosjekter må bidra til økt verdiskaping, styrking av eksisterende industrielle klynger og hub’er, skape nye bedrifter og nye arbeidsplasser*
 - *Industri/næringer der med spesielle etablerte kompetansemiljøer eller forutsetninger for å lykkes, prioriteres*
 - *Prosjekter som understøtter nasjonale målsettinger om å styrke fastlandsindustri, øke eksporten og redusere klimaavtrykket, prioritere*
 - *Prosjekter som skaper varige verdikjeder i Norge, som bidrar til å utvikle leverandørindustri og som har stor overrislingseffekt for lokalsamfunn og regionen*
 - *Prosjekter som gir høy faktisk verdiskaping pr. enhet kraft*
 - *Prosjekter som inngår i løsninger der bruk av overskuddsvarme er tatt inn i planer for utvikling, f.eks. som del av industriparken med høy andel*
 - *tiltak/prosjekter/industri som ivaretar samfunnskritisk og beredskapsmessige funksjoner må prioriteres*

Norge bør definere et mål om å ha overskudd av effektkapasitet og energiproduksjon slik at virksomheter og husstander kan få ren kraft til en rimelig pris. Det skal være mulig å koble seg på nettet og få strøm der det er arbeidskraft og ideer som skaper virksomheter og liv. Dette målet krever rask etablering av kraftproduksjon og rask oppgradering av nett. Det må avdekkes hvilke konkrete naturinngrep vi kan gjøre og hvilke typer kraftproduksjon vi skal ha. Vi skal ikke sløse med energi. Det skal lønne seg å spare på den ved gode ENØK-tiltak.